

SVERIGES PSYKOLOGFÖRBUND

5

KONGRESS 2020

10

15

20

Punkt 26/Motion I

25

Utred möjligheterna att reformera PTP-systemet

30

35

40

45

50

KONGRESS 2020

Punkt 26/Motion I

5

Utred möjligheterna att reformera PTP-systemet

10

15 När PTP-systemet infördes 1979, i samband med att psykolog blev ett legitimationsyrke, stod läkarnas allmäntjänstgöring (AT) som inspiration och modell. När AT-systemet nu reformeras och snart ersätts av en längre utbildning följt av
20 bastjänstgöring (BT) menar vi att tiden är mogen för att även vi psykologer utvärderar möjligheten att införa ett mer modernt system.

25 PTP-systemet har tjänat oss väl. När det fungerar som det är tänkt så ger det den nyblivne psykologen erforderlig handledning och stöd under den första tiden som yrkesverksam. Dessutom fungerar det som en sista prövoinstans för att sälla bort olämpliga personer från att få yrkeslegitimation. Vi som har skrivit den här motionen delar till fullo tanken på att vi bör ställa höga krav på oss själva för att få kalla oss
30 psykologer, och vi anser att lämpligheten bör vara noga utredd innan psykologen får sin legitimation. Inget system är dock perfekt - tiden har visat att dagens PTP-system har en rad brister.

35 Därför vill vi se en statlig utredning som har till syfte att hitta åtgärder mot dessa brister. Antingen via reformer av PTP-året, eller genom att helt enkelt införa ett nytt system i dess ställe. I en utredning är det viktigt att en bred representation av psykologer får höras för att så många viktiga perspektiv som möjligt ska fångas upp. Särskilt viktigt är att studenterna får sitta med i utredningen - det är ju de som
40 påverkas av en förändring och som bäst känner till utbildningens behov. Vi föreslår fem områden (A-E) som vi menar att utredningen bör titta på, men den ska förstås inte behöva begränsas till dessa områden om ytterligare reformbehov identifieras.

45 **Reformbehov i dagens system:**

A) *Variationer i kvalitet*

Det råder idag stor varians i kvalitet mellan olika PTP-platser. Vissa har ett rikt innehåll med uppstyrt PTP-program, och andra har enformiga och okvalificerade
50 arbetsuppgifter som knappt når upp till kraven. PTP-platserna erbjuder sällan insyn och det är svårt att kvalitetssäkra att platser håller måttet. För den enskilda

5 PTP-psykologen är det nästan omöjligt att på förhand utvärdera kvalitén på en
 PTP-plats. Syftet med PTP är att garantera att psykologerna når upp till en
 likartad lägsta kompetensnivå, och stora variationer i kvalitén motverkar detta
 syfte. Utredningen bör därför titta på åtgärder för att garantera en jämnare kvalitét
 10 i lämplighetsprövningen för legitimation.

B) Vaga krav för handledning

PTP-psykologer ska få en timmes PTP-handledning i veckan, men kraven för att
 vara handledare är idag låga. Det enda formella kravet som ställs är att
 15 handledaren ska vara "psykolog med minst tre års yrkeserfarenhet som
 legitimerad psykolog i Sverige". Vidare är det besvärande att det finns så lite
 information om hur innehållet i handledningen ska vara utformat. Är det till
 exempel lika viktigt att få handledning för en "föreläsning för kollegor" som vid
 20 "psykoterapeutisk behandling"? (Båda exemplen från PTP-handboken.) Om
 handledning ska vara ett krav för att kunna få legitimation bör det tydligare
 formuleras vad som ska ingå i den, och inte bara "att" handledning ska
 genomföras. Om psykologen ska utvecklas i sin yrkesroll på bästa sätt bör de
 25 knappa handledningsresurserna styras upp och kraven på handledarna höjas.

C) Brist på PTP-platser

Det låga utbudet av PTP-platser skapar flaskhalsar som slår hårt mot enskilda
 PTP-psykologer. Många tvingas flytta långt bort för att få en tjänst. För
 30 arbetsgivarna är det en våt dröm eftersom de kan sätta låga löner med vetskapen
 att PTP-psykologerna ändå inte har något annat val än att acceptera villkoren om
 de vill ha sin legitimation (som exempel: 2018 var medianlönen för PTP-
 psykologer i Stockholms län 26 750 kr). För oss psykologer, som ofta arbetar i
 35 offentlig sektor, är det viktigt att ingångslönerna hålls uppe för att nå en
 acceptabel livslön under karriären. När lönerna för PTP-psykologer pressas
 påverkar det hela psykologkårens löneläge negativt. Utredningen bör därför
 eftersträva lösningar som kan öka utbudet av tjänster för nyblivna psykologer.

D) Otrygg anställning

Den särskilda visstidsanställning som PTP utgör sätter PTP-psykologen i en
 otrygg anställningssituation och ett svårt förhandlingsläge. Som fackligt
 engagerade vet vi att otrygga anställningar leder till att anställda blir mer försiktiga
 45 med att ställa krav, mer avvaktande med att påkalla brister i arbetet och mer
 obenägna att våga engagera sig fackligt. Trygga anställningsformer är även en
 förutsättning för att förebygga stress och psykisk ohälsa på arbetsplatsen.
 Utredningen borde därför undersöka alternativ som stärker den nyblivne
 50 psykologens trygghet på arbetsplatsen.

5 *E) Avvikande system*
 Socialstyrelsen utfärdar legitimation för 22 olika yrken inom vården, och för 19 av
 dessa utfärdas legitimation direkt efter examen (däribland för läkare och
 psykoterapeut). Psykologyrket är snart, förutom kiropraktor och naprapat, det
 10 enda legitimationsyrket i Sverige som kräver någon form av lärlingspraktik efter
 genomförd högskoleutbildning. Det kommer leda till att vi psykologer är fast i ett
 system som nästan alla yrkesgrupper inom vården gått ifrån. Få kommer ha
 förståelse för PTP-psykologernas förutsättningar. Om det vore möjligt att
 15 tillgodose kvalitetskraven på ett mer effektivt sätt, varför ska vi då vara en av de
 enda vårdprofessionerna i Sverige som har kvar ett praktikår?

Vi yrkar

- 20 **att** Sveriges psykologförbund ska verka för att få till stånd en statlig utredning
 som utvärderar ett alternativt system som ersättning till PTP-året, som syftar
 till att:
- 25 (A) säkerställa en jämlik och hög kvalitet i lämplighetsprövningen för legitimation,
 (B) stärka den enskilde psykologens förutsättningar att bemästra yrkesrollen
 genom att utföra klinisk praktik under handledning,
 30 (C) skapa förutsättningar för ett ökat utbud av tjänster för nyblivna psykologer,
 (D) förbättra anställningstryggheten och villkoren för nytexaminerade psykologer,
 35 (E) se över möjligheterna att göra systemet mer likt andra legitimationsyrken inom
 vården, där legitimation erhålls efter avslutad examen.

40 *Carl Hellström, Kristin Öster & Robin Fondberg*

45

50

5 Förbundsstyrelsens yttrande

Förbundsstyrelsen delar den sammansatta bild av PTP-systemet som ges i motionen. Kvalitetssäkring av PTP är angeläget. Det finns ett behov av att utreda PTP-systemet, bland annat med fokus på höjd kvalitet och förbättrade villkor men även konsekvenser för anställningstrygghet, studiemedel, pension och livslön. När AT nu avskaffas för läkarna behöver Psykologförbundet följa utvecklingen och se konsekvenserna på läkarnas område. Förbundsstyrelsen anser att innan det är möjligt att ta ställning till behovet av en statlig utredning behöver en intern utredning genomföras som föreslås i det politiska inriktningsdokument som kongressen ska ta ställning till.

20 Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionen

25

30

35

40

45

50